

TÍÐINDI

Upplýsing bjargar fleiri mannalívum

KRABBAMEIN Næstan 30 føroyingar fleiri fingu krabbamein í fjør, enn í 2011, men tað er ov tíðliga at siga, um talan talan er um eina gongd, ella um talan bara er um náttúrlig sveiggj

Áki Bertholdsen

Í fjør fingu 234 føroyingar staðfest Krabbamein.

Hetta eru 29 fleiri tilburðir enn í 2011, visir ein uppgerð hjá Krabbameinsfelagnum.

Tó skal viðmerkjast, at tøluni fyri í fjør eru ikki heilt endalig og skulu tískil takast við eitt sindur av fyriveri.

Jákup N. Olsen, sum hevur verið formaður í Krabbameinsfelagnum síðani 1992, sigur kortini, at tað ber ikki til at koma til nakrar ávísar niðurstøður um gongdin í krabbameini í Føroyum, hóast tøluni í fjør eru vaksin.

- Vit eru eitt lítið land og tískil er rættiliga stórus munur á, hvussu nógv fáa

staðfest krabbamein frá árið til ár.

- Vit skulu hava tøl fyri eini fimm ár, áðrenn vit kunnu siga nakað ávíst um, hvønn veg tað gongur, sigur hann.

Men hesi seinastu árin vísa tøluni, at sum heild fáa gott 200 føroyingar staðfest krabbamein um árið.

Tað er ikki yvir at dylja, at krabbamein er ein álvarslig sjúka, men í takt við at sjúkan mangan verður staðfest tíðliga og viðgerðirnar alsamt batnað, eru tað fleiri og fleiri, sum verða lekt.

- Hja umleið helvtini av teimum, sum fáa krabbamein, gongur viðgerðin so mikið væl, at tey verð lekt, sigur Jákup N. Olsen.

Í krabbameinsfelagnum eru einir 1300 limir.

- Hóast tað bæði eru mannfólk og konufólk, sum eru limir í Krabbameinsfelagnum, er tað nógv mest konufólk, sum seta seg í samband við felagið at leita sær ráðgeving og hjálp og sum brúka tey tilboð, felagið hevur.

- Minst 70% av teimum, sum venda sær til felagið, eru konufólk. Og tá ið mannfólk leitar sær til felagið, eru tað ofta konan, sum ringir fyri teir.

Men Jákup N. Olsen sigur, at hetta er rákið er spakiliga við at venda og gongur nú tann vegin, at fleiri og fleiri mannfólk taka samband upp við felagið, tá ið brúk er fyri tí.

Hann dugir ikki at siga, hví støðan er so, men hann heldur at lyndið í mannfólki er, at teir eru yvirhøvur trekir at leita sær til lækna og at søkja sær hjálp.

- Hetta er ikki eitt serføroyskt fyrbrigdi, tí støðan er tann sama í øðrum londum.

Nógv fleiri

Verður hugt eftir nýggjastu hagtølunum yvir krabbamein í Føroyum, leypir serliga í eyguni, at talið á teimum, sum fáa krabbamein í bløðruhálskertlinum, prostata.

Í 1995 vórðu 11 tilburðir skrásettir við krabbameini í bløðruhálskertlinum, men sum talvan visir, er tað vaksið nógv hesi seinastu árin,

heilt upp í 44 tilburðir í 2009 og 41 tilburðir í fjør.

Formaðurin í Krabbameinsfelagnum heldur, at tað er ilt at siga, hví tilburðirnir eru vaksinir so nógv í tali.

- Hetta er eitt slag av krabbameini, sum ein kann ganga við í árávis, uttan at varnast nakað sum helst. Ein orsök til, at tøluni eru so nógv hækkað, kann tískil vera tann, at fleiri og fleiri lata seg kanna og at tað er hetta, sum sæst aftur í hagtølunum.

Men talan kann sjálvandi eisini vera um, at tað vindur upp á seg við hesum slagi av krabbameini.

Nógvastaðni verður hugsað um at bjóða mannfólki regluligar kanningar fyri krabbamein í bløðruháls-

kertlinum, men tað er ikki tað, sum liggur fyrst fyri.

- Tað, vit heldur gera, er at vit royna at eggja mannfólki, sum eru farin upp um tey 50, at fara til lækna at lata seg kanna fyri krabbamein.

- Tað skal ikki meiri til enn ein einföld blóðroynd og vit mæla avgjørt til, at mannfólk yvir 50, lata seg kanna regluliga.

- Tað kann vera í sambandi við, at mannfólk fara til læknan kortini, so biðja tey hann taka eina blóðroynd eisini, at kanna fyri krabbamein.

Tað leypir eisini í eyguni, at talið á teimum, sum fáa húðkrabbameini er nógv vaksið seinastu árin, men hinvegin er talið á teimum,

Nú mugu Føroyar fáa eina nýggja krabbameinsætlan

KRABBAMEIN Tað hevur gingið so væl at seta krabbameinsætlanina frá 2009, í verk, at nú eiga vit at gera okkum eina nýggja ætlan, sigur formaðurin í Krabbameinsfelagnum

Áki Bertholdsen

Tá ið vit fingu eina krabbameinsætlan í 2009, vóru tað mong, sum væntaði, at hon fór at fáa somu lagnu, sum so nógvur aðrar góðar og vælmeintar ætlanir, nevniliga, at hon endaði í eini skuffu í Tinganesi og sá ikki dagsins ljós aftur.

- Tað er ikki yvir at dylja,

at hesum stúrdi vit eisini fyri, sigur Jákup N. Olsen, formaður í Krabbameinsfelagnum.

Men nú má hann ásanna at allur ivi varð gjørdur til skammar.

- Tað hevur gingið nógv betri enn væntað at seta øll tilmælini í krabbameinsætlanini í verk, sigur hann.

Talan var um eina trý ára

ætlan við heili 58 átøkum, sum mælt varð til, skuldu setast í verk í árunum 2010-2012.

Í hesum sambandi varð ein tvørfakligur stýrisbólkur settur í verk at fylgja við, at tilmælini vórðu sett í verk.

- Stýrisbólkurin hevur verið avgerðandi, tí hann hevur verið mannaður við

fakfólki, sum øll hava áhuga í, at tiltøkini vórðu sett í verk, sum ætlað.

Jákup N. Olsen sigur, at úrslitið er, at tað hevur gingið so mikið væl at seta øll tilmælini í verk, at eftir handara tykki eiga vit longu nú at leggja lunnar undir eina nýggja krabbameinsætlan, sum skal føra okkum enn longur fram á leið, sigur

Jákup N. Olsen.

Hann sigur, at tað er fyrst og fremst tiltøkunum í Krabbameinsætlanini fyri at takka, at tað hevur verið tann framburður, sum hevur verið á krabbameinsøkkinum.

Fyribyrgjandi tiltøk

Hann sigur í eini nýggjari krabbameinsætlan, eigur

høvuðsdenturin at verða lagdur á fyribyrgjandi tiltøk.

Men annars skulu tilmælini í ætlanini frá 2009, endurskoðast og dagførast við tí nýggjasta innan viðgerð og røkt.

Eitt fyribyrgjandi tiltak, hann hugsar um í hesum føri, eru fleiri tilboð um regluligar kanningar fyri